

TEKNOLOGIA

Kultur bideak

DIANA FRANCO EGUREN

Mexikoko Meridako lurraldean polemika handia izan da aurten, Poseidon jainko grekoaren omenezko eskultura bat jarri delako hondartzan batean. Merida Yukataneko penintsulan dago, non Maia herria bere kultura zaintzen saiatzen den, mundu osoko turismo masiboak bultzaturiko eraldaketa harripakari eta espekulatiboen baitan. Gauza da, Maia herriak baduela urari eta itsasoari loturiko jainko mitologiko bat: Chaac. Ez dut ezer Poseidonen kontra, baina ulertzen dut Maien haserrea, haiekin zerikusirik ez duen iruditeria euren diru publikoarekin eta espazio publikoan jarri delako, bertako kultura aitzindariari inongo arretarik jarri gabe. Horrelakoak gertatzen dira herrietako buruzagi eta langile publikoek abegirik ez dutenean tokiko kultura eta iruditeriarekiko, oraindik klasismoak jota dagoen herri batean. Izaera indigena ahaldundu beharrean, berriro ere bazterretara bultzatzen dute halakoek.

Eremu pribatura bagatoz, berdin gerta daiteke, baina eragina ez da zertan esanguratsua izan. Beharbada haur Maia batek Interneten, liburutegietako komiki mangan bidez... Japoniako kultura ezagutu du eta hango iruditeriaren zale amorratua bilakatu da, beste batek yoga praktikatzen du eta bere ametsa Indiara joatea da meditazioa hobetzeko... Eremu pribatuko esperientzietatik tokiko kulturaren eragin daiteke, baina eraginaren erritmoa motelagoa izango da, eraginik badu. Tokiko agintarien esku dago tokiko kulturak tokiko bizitzan on baterako duen balioa belaunaldi berriei ondo azaltzea. Gauzak ondo egiten badira, tokiko kulturak izango dituen eraldaketek bertako bizilaguntzako bizitza on bat izango dute erdigunean.

Hezkuntza edozein lekutan edozein momentutan eman daiteke, hurrek ere euren kontzientzia eta aukeramen dute, liluratzeko gaitasun handia dute. Eremu digitalean, liluratzeko aukera asko dago, Poseidon asko dago. Beharbada, guraso gisa, munduko errealitatea itxi ez, baina software librearen eta ezagutza komunitate irekien lanari esker, eskura dauden baliabideekin tokiko mundu ikuskera ulertzeko bidetxoak sortu ditzakegu eurentzako. ●

NAZIOARTEA

Bulldozer israeldarrek Jeningo kaleak eta dendak suntsitu dituzte.

ALAA BADARNEH

Jenin suntsitu du Israelek

JON HIDALGO

Israelek erasoaldi militar handia abiatu du Zisjordaniako hainbat hiriren aurka azken egunetan, eta sarraski handia eragin du, batez ere Jenin hirian eta hango errefuxiatu kanpalekuan. Hiriko agintari palestinarren arabera, kaleen %70 baino gehiago suntsitu du, metro eta erdirainoko zuloak eginez, eta ur garbi eta zikinen sistemako 20 kilometro lehererrarazi ditu. Al Jazeera esanetan, 26 palestinar hil ditu gutxienez armada sionistak joan den asteazkenetik igandera, baina 50 dira beste iturri batzuen arabera, eta ehunka zauritu ere eragin ditu. Azken hamarkadetan ikusitako erasoaldi bortitzena da Zisjordanian.

50.000 pertsona bizi dira Jeninen, eta 20.000 inguru errefuxiatu kanpalekuan. Israelek setiatuta dauka hiria asteazkenetik. Aire erasoak egin ditu, eta lurreko inbasioa ere abiatu dute azken egunetan. Ura eta argindarra moztu ditu armada sionistak, eta laguntza humanitarioa sartzeari galarazi du, janaria eta osasun sistemarako beharrezko elementuak barne. Zigor kolektiboaren eraginean aritzea leporatu diote Israeli, biztanleria guztiaren aurka, eta "gerra krimena" dela ohartarazi dute hainbat eragilek.

Zisjordaniako bigarren intifadatik ikusi gabeko indarrak mobilizatu ditu Israelek. Nazio Batuen Erakundeak Israelen ekintzak gaitzetsi ditu, eta "suntsiketa handia" eragitea egotzi dio. Mugarik Gabeko Medikuek GKEak salatu du, osasunera sarbidea oztopatzeaz gain, anbulantziei berririaz eraso egin diela armada sionistak. Soldadu israeldarrek jipoitutako mediku boluntario batek salatu du

haiek lanean zebiltzan ospitalea inguratu duela armadak Jenin hirian, eta ematen ari ziren dialisi tratamendua moztu behar izan dietela gaixo ugari. Mugarik Gabeko Medikuek elkarteak ohartarazi du Israel ez dela okupatzaile gisa dituen ardurak betetzen ari.

Jenigo erasoez gain, Zisjordaniako Tulkarem, Tubas eta Nablus hiriak ere gogor kolpatu ditu Israelek. Etxeak leherrarazi, azpiegitura suntsitu eta kaleak hondatu dituzte soldaduek. Armadak egindako sarraskiez gain, kolono sionistek ere erasoak egin dituzte egunotan. Adibidez, Ramallah ekialdeko Burqa herrixkan sartu eta su eman dio kolono talde batek.

ERRESISTENTZIAREN ERANTZUNA

Zisjordaniako borrokalari palestinarrek ere zenbait eraso egin dituzte Israelgo armadaren oldarraldiaren aurka. Soldadu bat eta hiru polizia israeldar hil dituzte, eta gutxienez beste bat zauritu, armada sionistako iturriek baieztatu dutenez.

Palestinako Jihad Islamikoak "lehergaiak ekoizteko fase berria" hasi duela jakinarazi du, eta ohartarazi etsaiek "eragina ikusiko duela gudu-zelaian". Al-Quds Brigadako indarrek Tubasen, Tulkaremen eta Jeninen lehergailu ugari jaurti dituztela jakinarazi dute, eta soldadu israeldarrek hil dituztela, zenbat izan diren zehaztu ez badute ere.

Israelek ia 700 pertsona hil ditu Zisjordanian urriaren 7tik. Garai berrean, 10.300 palestinar baino gehiago atxilotu eta bahitu ditu armada sionistak bertan. ●